

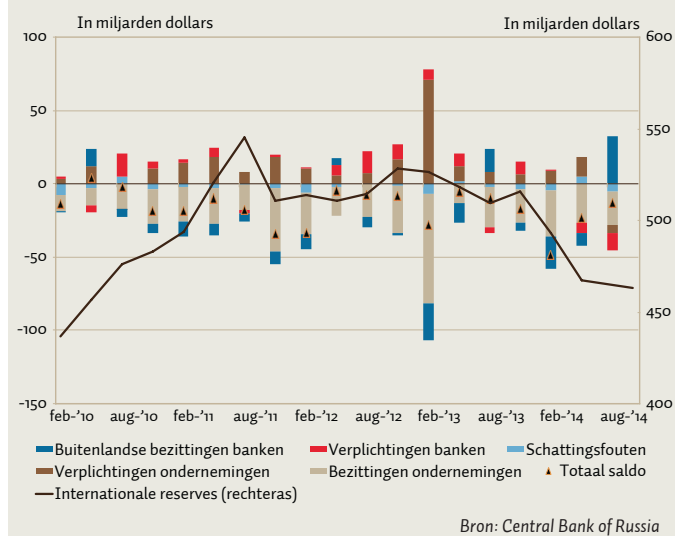
Repatriëring Russische banken dempt kapitaaluitstroom

INTERNATIONAAL

Rusland kenmerkte zich de laatste jaren door een overschot op de lopende rekening, dat aangewend werd voor buitenlandse reserveopbouw en netto-kapitaaluitstroom. Na het begin van de Krimcrisis nam de netto-kapitaaluitstroom sterk toe tot 48 miljard dollar (eerste kwartaal). De figuur toont de samenstelling van kapitaalstromen in en uit Rusland en de ontwikkeling van de internationale reserves. Door interventies van de centrale bank om de roebel te steunen, daalden de reserves. In het tweede en derde kwartaal is de netto-kapitaaluitstroom weer verminderd, waardoor de buitenlandse reserves redelijk stabiel bleven. De samenstelling van de kapitaalstromen is echter fors veranderd. De kapitaaluitstroom door opbouw van buitenlandse activa door ondernemingen is gelijk gebleven, maar ondernemingen bouwen in het derde kwartaal voor het eerst ook netto buitenlandse verplichtingen af. Dit hangt mogelijk samen met het verslechterende investeringsklimaat en sancties, waardoor Russische partijen minder buitenlandse investeringen ontvangen en buitenlandse leningen moeilijker kunnen doorrollen. Ook de buitenlandse verplichtingen van banken krimpen vanaf het tweede kwartaal van 2014. Opmerkelijk is daarnaast dat de banken in het derde kwartaal op grote schaal buitenlandse activa repatriëerden, mogelijk doordat de sancties banken ertoe dwingen gaten in de eigen financiering op te vangen. Deze repatriëring heeft de netto-kapitaaluitstroom in het derde kwartaal gedempt. De vraag is hoelang dit dempende effect op de netto-kapitaaluitstroom aanhoudt en banken nog ruimte hebben om activa te blijven repatriëren. Volgens de laatste gegevens van de centrale bank in juni staat tegenover 310 miljard dollar aan buitenlandse activa 270 miljard dollar uit aan buitenlandse verplichtingen.

Zodra de afbouw van verplichtingen groter wordt dan de repatriëring, komen de internationale reserves extra onder druk. Vanaf het vierde kwartaal vallen de sterke daling van de internationale reserves en de depreciatie van de roebel op, waardoor er sprake kan zijn van een grotere netto-kapitaaluitstroom. ■ LESLEY POTTERS EN JORIS VAN DIJK (MINISTERIE VAN FINANCIËN)

Samenstelling kapitaalstromen Rusland

Pensioenregelingen in de tweede pijler

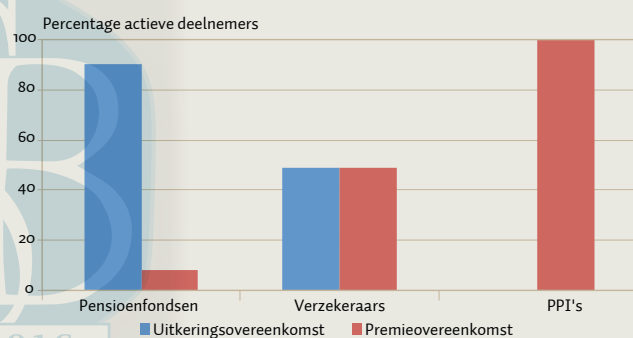
PENSIOENEN

Tweedepijlerpensioenen – collectieve regelingen die de werkgever aanbiedt en waar werknemers verplicht aan deel moeten nemen – kunnen voor werknemers met een dienstbetrekking ondergebracht zijn bij drie partijen: pensioenfondsen, verzekeraars en sinds 2011 ook bij premiepensioeninstellingen (PPI's). Deze drie partijen bieden verschillende soorten regelingen aan en verschillen ook qua omvang van elkaar. De inhoud van de pensioenregelingen verschilt per type instelling. Zo is bij pensioenfondsen het overgrote deel van de pensioenregelingen een uitkeringsovereenkomst (figuur), waarbij het risico in beginsel bij het pensioenfonds ligt. Dit type regeling maakt, gewogen naar het aantal deelnemers, ongeveer 90 procent uit van het totale aantal regelingen bij pensioenfondsen. Bij verzekeraars zijn uitkerings- en premieovereenkomsten vrijwel gelijk verdeeld. Premieovereenkomsten – individuele *Defined Contribution* (DC)-regelingen – zijn regelingen waarbij het risico volledig bij de deelnemer ligt. PPI's kunnen alleen premieovereenkomsten, aanbieden. De meeste regelingen in de tweede pijler zijn ondergebracht bij een pensioenfonds en deze instellingen hebben dan ook de meeste deelnemers (per ultimo 2013 ongeveer 5,7 miljoen actieve deelnemers). Bijna 1 miljoen personen zijn actief deelnemer aan een pensioenregeling bij een verzekeraar. PPI's hebben het minste aantal actieve deelnemers van de partijen die tweedepijlerproducten aanbieden, namelijk ruim 135.000. Het verschil is nog groter wanneer je naar de verplichtingen van deze partijen kijkt, ook wel de technische voorzieningen genoemd. De technische voorzieningen van pensioenfondsen bedragen per ultimo 2013 885 miljard euro, waarvan het grootste gedeelte voor

risico van het fonds komt. Pensioenregelingen bij verzekeraars hebben technische voorzieningen van bijna 45 miljard euro. Ruim 30 miljard euro hiervan komt voor risico van de verzekeraar, voor het overige deel ligt het risico bij de deelnemer. Omdat PPI's nog niet zo lang opereren op de pensioenmarkt, is de opgebouwde voorziening nog relatief beperkt. Deze bedraagt per ultimo 2013 bijna 400 miljoen euro. Dit zijn alleen technische voorzieningen waarvan het risico ligt bij de deelnemer.

■ LISANNE MAAS (DNB)

Type pensioenregeling

Stijgende AOW-leeftijd beperkt toename AOW'ers

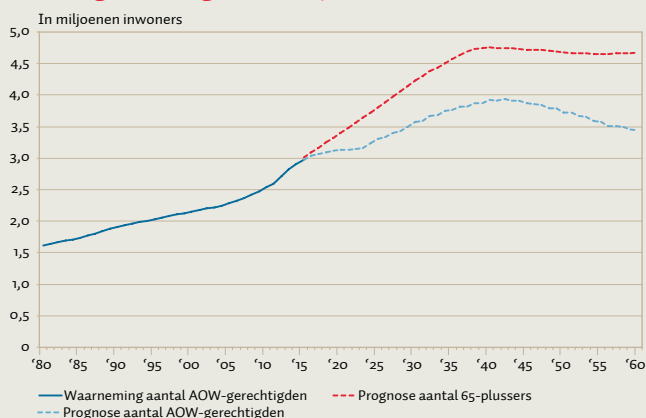
SOCIALE ZEKERHEID

De Nederlandse bevolking vergrijsst. Sinds de oudste babyboomers de 65 jaar gepasseerd zijn, loopt het aantal ouderen snel op. Deze ontwikkeling wordt nog versterkt doordat ouderen steeds langer in leven blijven. Volgens de Bevolkingsprognose 2014 groeit het aantal 65-plussers van 3,0 miljoen nu naar 4,8 miljoen in 2040, om daarna licht te dalen (figuur). Door afspraken die de regering heeft gemaakt omtrent de AOW-gerechtigde leeftijd zal de stijging van

het aantal inwoners in de AOW gerechtigde leeftijd lager uitvallen. De ontwikkeling van de AOW-leeftijd is vanaf 2022 gekoppeld aan de toename van de levensduur. Uitgaande van het regeerakkoord en de huidige prognose van de levensduur zal de komende jaren de AOW-leeftijd elke twee tot drie jaar met 3 maanden stijgen. Door deze koppeling van de AOW-leeftijd aan de levensduur zal het aantal inwoners in de AOW-gerechtigde leeftijd de komende jaren minder snel toenemen, namelijk van 2,9 miljoen per 1 januari 2014 tot naar verwachting 3,9 miljoen in 2040. Na 2040 wordt een sterke daling van het aantal inwoners in de AOW-gerechtigde leeftijd verwacht, omdat de generaties tegen die tijd kleiner zijn en de AOW-leeftijd naar verwachting nog verder stijgt. Het aantal 65-plussers dat nog niet AOW-gerechtigd is, zal per 1 januari 2015 circa 34.000 bedragen. Dit aantal zal naar verwachting oplopen tot omstreeks 0,83 miljoen in 2040. Tot 2060 stijgt dit aantal nog door tot 1,24 miljoen, ruim een kwart van alle 65-plussers. De koppeling van de AOW-leeftijd aan de ontwikkeling van de levensduur zorgt ervoor dat het effect van de langere levensduur van ouderen, te weten meer AOW-gerechtigden, gecompenseerd wordt door het effect van een hogere AOW-leeftijd, wat tot minder AOW-gerechtigden leidt.

■ CAREL HARSEN (CBS)

Prognose aantal 65-plussers en inwoners in de AOW-gerechtigde leeftijd

Bron: CBS

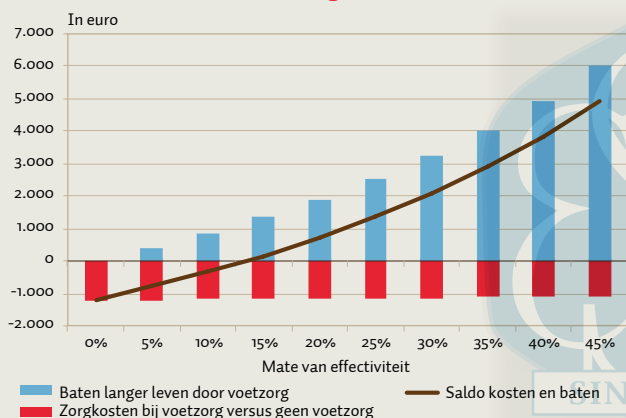
Preventieve voetzorg diabetespatiënten snel kosteneffectief

OVERIG

In 2011 waren er in Nederland 834.100 personen met diabetes bekend bij de huisarts. Diabetespatiënten hebben weinig tot geen gevoel in hun voeten. Hierdoor is er een verhoogd risico op het ontwikkelen van een diabetische voet en daarmee een verhoogd risico op een amputatie van de teen of voet. Preventieve voetzorg gericht op het voorkómen van een diabetische voet is dus belangrijk. Een zweer aan de voet – een voetulcus – kan leiden tot een diabetische voet. Een indicatie voor de kans op een voetulcus is de Simm's classificatie. Diabetespatiënten

worden ingedeeld in Simm's classificaties 0 tot en met 3: hoe hoger het getal, hoe groter het risico op het ontwikkelen van een ulcus. Zes van de tien diabetespatiënten hebben geen verhoogd risico (Simm's classificatie 0), drie van de tien hebben Simm's classificatie 1. Voetzorg voor diabetespatiënten met Simm's classificatie 0 is vanaf 2013 bij verschillende zorgverzekeraars uit de aanvullende verzekering verdwenen. Diabetische voetzorg voor patiënten met Simm's classificatie 1 wordt vanaf 1 januari 2015 alleen bij medische noodzaak nog vergoed met een basiszorgverzekering. Preventieve voetzorg aan diabetespatiënten met Simm's classificatie 1 is al bij een lage effectiviteit kosteneffectief. De kosten van voetzorg zijn gelijk aan de baten als deze de kans op het ontwikkelen van een ulcus met 13 procent verlagen (figuur). Naast eventuele besparingen op zorgkosten door preventieve voetzorg is ook de immateriële waarde van langer leven meegenomen. De figuur toont kosten en baten van voetzorg per diabetespatiënt met Simm's classificatie 1 bij verschillende effectiviteiten van preventieve voetzorg over een periode van 40 jaar. Wanneer voetzorg niet effectief is, bedragen de netto-kosten per patiënt per saldo 1200 euro over een periode van 40 jaar. Bij hogere effectiviteiten nemen de zorgkosten af omdat patiënten minder snel in een slechtere gezondheidstoestand terechtkomen. Daarnaast zijn er baten omdat patiënten door voetzorg langer leven. Het is niet bekend hoe effectief preventieve voetzorg is. Voor zover bekend, is er geen studie die het effect van preventieve voetzorg aan diabetespatiënten met Simm's classificatie 1 meet. Het is dus onduidelijk hoe groot het saldo van kosten en baten in werkelijkheid is. ■ CAROLINE BERDEN (SEO ECONOMISCH ONDERZOEK)

Kosten en baten voetzorg

Bron: SEO Economisch Onderzoek

De auteur heeft verklaard dit artikel alleen te publiceren in ESB en niet elders te publiceren in wat voor medium dan ook. Het is wel toegestaan om het artikel voor eigen gebruik en voor publicatie op een intranet van de werkgever van de auteur aan te wenden.